

BOSNA I HERCEGOVINA
Konkurencijsko vijeće

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
Конкуренијски савјет

MIŠLJENJE

Sarajevo,
veljača 2020. godine

Broj: 01-26-7-002-5/20
Sarajevo, 21.02.2020. godine

Na temelju članka 25. stavak (1) točka f) Zakona o konkurenciji ("Službeni glasnik BiH", br. 48/05, 76/07 i 80/09), a po Zahtjevu gospodarskih subjekata (...) ¹, putem odvjetnika Minele Šehović, Maršala Tita 50, Sarajevo, zaprimljenom dana 09.01.2020. godine pod brojem: 01-26-7-002-1/20, Konkurencijsko vijeće Bosne i Hercegovine na 66. (šezdesetšestoj) sjednici održanoj dana 21.02.2020. godine, donijelo je

MIŠLJENJE

Konkurencijsko vijeće je dana 09.01.2020. godine pod brojem: 01-26-7-02-1/20 zaprimilo Zahtjev za davanje mišljenja o primjeni prava konkurencije na vertikalni sporazum (u daljnjem tekstu: Zahtjev), podnesen od strane gospodarskih subjekata (...) ^{*}, putem odvjetnika Minele Šehović, Maršala Tita 50, Sarajevo (u daljnjem tekstu: Podnositelji zahtjeva).

Zahtjevom se traži mišljenje o primjeni prava konkurencije na ekskluzivni ugovor o bankovnom osiguranju (zastupanju u osiguranju) između (...) ^{*} ("FBiH Ugovor") i (...) ^{*} ("RS Ugovor") (zajedno "Ugovori"). Ugovorne strane namjeravaju da po temelju Ugovora uspostave partnerstvo u bankarskom osiguranju, koje po njihovom mišljenju neće imati negativan utjecaj na konkurenciju u BiH, te Zahtjev podnose sa ciljem da obezbjede potpunu usklađenost poslovanja ugovornih strana na tržištu BiH sa Zakonom o konkurenciji i Odlukom o skupnom izuzeću sporazuma između gospodarskih subjekata koji djeluju na različitim razinama proizvodnje odnosno distribucije (vertikalni sporazumi) ("Službeni glasnik BiH", br. 18/06) (u daljnjem tekstu: Odluka o skupnom izuzeću vertikalnih sporazuma).

Nakon analize Zahtjeva Konkurencijsko vijeće je utvrdilo da isti ne sadrži dokaz da je uplaćena administrativna pristojba sukladno članku 2. stavak (1) tarifni broj 106. točka a) Odluke o visini administrativnih pristojbi u svezi sa procesnim radnjama pred Konkurencijskim vijećem ("Službeni glasnik BiH", br. 30/06, 18/11 i 75/18).

Sukladno navedenom, Konkurencijsko vijeće je od Podnositelja zahtjeva, dopisom broj: 01-26-7-002-3/20 od dana 06.02.2020. godine, zatražilo uplatu administrativne pristojbe, te je dana 14.02.2020. godine Podnositelj zahtjeva dostavio dokaz o uplati iste.

U Zahtjevu se u bitnom navodi slijedeće:

- (...) ^{*}. U svojoj ponudi ima cjelokupan paket bankarskih proizvoda i usluga, uključujući gospodarsko bankarstvo, maloprodajno bankarstvo, bankarske poslove sa finansijskim institucijama, prekogranične aranžmane i usluge investicionog bankarstva.

---

¹ (...) ^{*}- podaci predstavljaju poslovnu tajnu

- (...)*. Bankarske usluge (...) *obuhvataju poslove sa fizičkim osobama, malim i srednjim poduzećima, finansijskim institucijama i institucijama u javnom sektoru, kao i usluge korporativnog i investicionog bankarstva i međunarodni platni promet.
- (...)*. Prisutan je u Federaciji Bosne i Hercegovine, sa 6 poslovnica, više od 50 poslovnih jedinica, kroz određeni broj zastupnika u osiguranju, preko društava ovlaštenih za obavljanje tehničkog pregleda motornih vozila i preko jedne podružnice u Republici Srpskoj za oblast životnog osiguranja. (...)*, također ima i posebno društvo za osiguranje (...) * koje je aktivno u oblasti neživotnog osiguranja. (...) * nudi različite vrste imovinskog osiguranja (imovinskih interesa, imovine, motornih vozila, transporta, poljoprivredno osiguranje, osiguranje potraživanja i putničko osiguranje) i osobnih osiguranja (životno, osiguranje u slučaju nezgode i zdravstveno osiguranje).
- (...)*
- (...)*
- (...)*
- CPI proizvodi osiguravaju/štite sposobnost korisnika kredita da otplati kredit u slučaju nastupanja osiguranog slučaja. U tu svrhu, prilikom zaključenja ugovora o kreditu sa bankom, korisnik kredita može kupiti CPI kao obezbjeđenje otplate tokom trajanja kredita. CPI proizvodi mogu pokrivati različite vrste rizika u osiguranju koji dovode do nemogućnosti korisnika kredita da otplaćuje kredit, kao što su rizik od nezaposlenosti, bolesti ili smrti korisnika kredita. U tom slučaju, osiguranje bi pokrilo neizmireni iznos kredita (djelimično ili u cijelosti) sukladno sa planom otplate kredita i ugovorenim uvjetima osiguranja.
- CPI proizvode "proizvode" osiguravajuća društva koja su registrirana/imaju dozvolu za obavljanje poslova osiguranja. Između ostalog, po temelju ugovora o zastupanju ("**ugovori o bankovnom osiguranju**"), osiguravajuće društvo prodaje CPI proizvode preko finansijskih institucija ovlaštenih za obavljanje bankarskih poslova, pružanje finansijskih usluga i usluga zastupanja u osiguranju (obično banke) krajnjim korisnicima - korisnicima kredita. U ovom odnosu, banka postupa kao zastupnik osiguravača.
- U suštini, ova struktura pretpostavlja vertikalni odnos gdje je osiguravajuća kuća principal, banka zastupnik a korisnik kredita krajnji korisnik. (...)*
- (...)*
- (...)*
- (...)*
- Podnositelji smatraju da konačna definicija tržišta proizvoda može ostati otvorena, budući da će Ugovori, prema ocjeni Podnositelja zahtjeva, potpasti pod opseg primjene Odluke o skupnom izuzeću vertikalnih sporazuma bez obzira na to kako su definirana mjerodavna tržišta. Imajući u vidu vertikalni karakter partnerstva u bankovnom osiguranju, treba uzeti u obzir dvije strane tržišta osiguranja: nizvodno tržište i uzvodno tržište. Tržište u zemljopisnom smislu bi se moglo smatrati kao tržište osiguranja (uzvodno i nizvodno) ili nacionalno po opsegu ili bi se alternativno moglo eventualno podijeliti na zasebna tržišta po entitetima;
- Sukladno sa predloženom nizvodnom definicijom mjerodavnog tržišta (...) * djeluje na tržištima životno i neživotno osiguranje, CPI proizvodi po segmentima osiguranja i CPI proizvodi.

Udjeli (...) * u 2018. godini na tržištima za životno i neživotno osiguranje u BiH, FBiH i RS po vrijednosti premije osiguranja su prikazani u Tablici br.1:

Tablica br.1

Vrsta osiguranja	Premija (KM)	Tržišni udjel u BiH	Premija (KM)	Tržišni udjel FBiH	Premija (KM)	Tržišni udjel RS
Životno osiguranje	(...)*	(...)*	(...)*	(...)*	(...)*	(...)*
Neživotno osiguranje	(...)*	(...)*	(...)*	(...)*	(...)*	(...)*

Agencija za osiguranje RS i agencija za nadzor osiguranja FBiH ne prikupljaju i ne objavljuju podatke po tržištu proizvoda za CPI prema klasama osiguranja. Podnositelji zahtjeva stoga dostavljaju svoju procjenu (izračunatu prema dostupnim zvaničnim podacima o klasama osiguranja) za segmente osiguranja u kojima (...)prijavljuje svoju prodaju CPI u 2018. godini:

Tablica br.2

Vrsta osiguranja	Premija (KM)	Tržišni udjel u BiH	Premija (KM)	Tržišni udjel FBiH	Premija (KM)	Tržišni udjel RS
Životno osiguranje	(...)*	(...)*	(...)*	(...)*	(...)*	(...)*
Osiguranje od nezgode	(...)*	(...)*	(...)*	(...)*	(...)*	(...)*
Osiguranje finansijskog gubitka	(...)*	(...)*	(...)*	(...)*	(...)*	(...)*
Osiguranje imovine od požara	(...)*	(...)*	(...)*	(...)*	(...)*	(...)*

Tržišni udjeli (...) u 2018. godini na ukupnom tržištu CPI proizvoda (uključujući proizvode životnog i neživotnog CPI) u BiH, FBiH i RS po vrijednosti premije osiguranja su prikazani u tablici br.3 kako slijedi:

Tablica br.3

Vrsta osiguranja	Premija (KM)	Tržišni udjel u BiH	Premija (KM)	Tržišni udjel FBiH	Premija (KM)	Tržišni udjel RS
Životno osiguranje	(...)*	(...)*	(...)*	(...)*	(...)*	(...)*

Tržišni udjel na tržištu distribucije osiguranja (nizvodno tržište) je prikazan u Tablici br.4:

Tablica br.4

	BiH	FBiH	RS
(...)*	(...)*	(...)*	(...)*
(...)*	(...)*	(...)*	(...)*

- Podnositelji navode da su proveli ocjenu Ugovora u smislu zaštite konkurencije i da smatraju obzirom da je tržišni udjel (...) i da Ugovori nemaju negativan utjecaj na konkurenciju u BiH u smislu čl. 4., 9. i 10. Odluke o skupnom izuzeću vertikalnih

sporazuma, te su samim tim izuzeti prema Odluci o grupnom izuzeću vertikalnih sporazuma, ali zbog specifičnosti Ugovora o bankarskom osiguranju i nedostatka jasnih smjernica u mjerodavnoj praksi, obraćaju se Konkurencijskom vijeću sa zahtjevom za mišljenje.

Postupajući po Zahtjevu, Konkurencijsko vijeće je analiziralo i procijenilo sve mjerodavne činjenice koje su u njemu navedene, kao i propise koji to reguliraju.

Sukladno članku 4. stavak (1) Zakona zabranjenim sporazumima, ugovorima, pojedine odredbama sporazuma ili ugovora smatra se:

- a) Izravno ili neizravno utvrđivanje kupovnih i prodajnih cijena ili bilo kojih drugih trgovačkih usluga;
- b) Ograničavanje i kontrolu proizvodnje, tržišta, tehničkog razvitka ili ulaganja;
- c) Podjelu tržišta ili izvora opskrbe;
- d) Primjena različitih uvjeta za identične transakcije sa drugim gospodarskim subjektima, dovodeći ih u nepovoljan položaj u odnosu na konkurenciju;

Sukladno sa stavkom (3) članka 4. Zakona sporazumi iz stavka (1) ovog članka nisu zabranjeni ako doprinose unapređenju proizvodnje ili distribucije robe i/ili usluge unutar BiH, ili promociji tehničkog i ekonomskog razvitka, pri čemu potrošačima omogućavaju pravičan udjel u koristi koja iz njih proizilazi, a koji:

- a) nameću samo ograničenja neophodna za postizanje ciljeva i
- b) ne omogućavaju isključivanje konkurencije u bitnom dijelu predmetnih proizvoda ili usluga.

Konkurencijsko vijeće prema članku 5. stavak (1) Zakona, na zahtjev jedne ili više stranaka u sporazumu može donijeti rješenje o pojedinačnom izuzeću od zabrane sporazuma iz članka 4. stavak (1) ovog zakona, ako su ispunjeni uvjeti iz članka 4. stavak (3) Zakona. Pojedinačno izuzeće prema članku 6. stavak (2) i (3) ne može trajati dulje od pet godina, ali se na zahtjev strana može ponovo produljiti za najviše pet godina ako se dokaže da sporazum i dalje zadovoljava uvjete iz članka 4. stavak (3) Zakona.

Odlukom o skupnom izuzeću vertikalnih sporazuma su definirana ograničenja ili uvjeti koje sporazumi mogu odnosno moraju sadržavati, kao i ostali uvjeti sukladno članku 7. Zakona.

Konkurencijsko vijeće sukladno članku 25. stavak (1) točka f) Zakona daje mišljenje i preporuku o bilo kom aspektu konkurencije, po službenoj dužnosti ili postupajući po zahtjevu državnog tijela, gospodarskog subjekta ili udruge. Naročito je bitno naglasiti da se po zahtjevu za mišljenje ne vodi postupak utvrđivanja zabranjenog konkurencijskog djelovanja, nego je to stav Konkurencijskog vijeća o pitanjima koja bi eventualno mogla imati ili imaju utjecaja na tržišnu konkurenciju.

U predmetnom Zahtjevu predstavljen je ugovorni odnos koji zahtjeva detaljnu analizu odredbi Ugovora sa ciljem utvrđivanja eventualnog postojanja restriktivnih odredbi kojima se sprječava, narušava ili ograničava tržišna konkurencija na mjerodavnom tržištu sukladno Zakonu o konkurenciji i Odlukom o skupnom izuzeću vertikalnih sporazuma. Nadalje, opisani ugovorni odnos također zahtjeva i utvrđivanje mjerodavnog tržišta koje se prema članku 2. Odluke o utvrđivanju mjerodavnog tržišta ("Službeni glasnik BiH", br. 18/06 i 34/10) određuje kao tržište određenih proizvoda koji su predmetom obavljanja djelatnosti gospodarskih subjekata na određenom zemljopisnom tržištu, posebno za svaki dani slučaj, te tržišnih udjela Podnositelja zahtjeva i njihovih konkurenata. Navedeno podrazumjeva prikupljanje i analizu podataka od strane Konkurencijskog vijeća, kako od Podnositelja zahtjeva tako i od mjerodavnih institucija, a koje se provodi isključivo u postupku pred Konkurencijskim vijećem.

Slijedom navedenog Konkurencijsko vijeće ističe da u ovom slučaju ne može dati mišljenje o primjeni prava konkurencije na vertikalni sporazum iz razloga što ne postoje mjerodavne informacije da bi se isto donijelo, te vas upućujemo da podnesete Zahtjev za pojedinačno izuzeće sporazuma sukladno članku 5. Zakona, kako bi se u postupku pokrenutom pred Konkurencijskim vijećem, utvrdile mjerodavne činjenice i ocijenila usklađenost predmetnih Ugovora sa Zakonom o konkurenciji i odredbama Odluke o grupnom izuzeću vertikalnih sporazuma.

Predsjednica

mr. Arijana Regoda-Dražić